

ABAT F. SARRAN

DEVIS DE DÒL

ENDE

FREDERIC MISTRAU

(1830-1914)

HÈIT DENS LA GLÈISA DE N.-D. LA DAURADA, A TOLOSA

LO 9 DE MAI 1914

AUCH

LEONCE COCHARAUX
18, CARRÈRA DE LORRAINE, 18

1914

DEVIS DE DÒL

ENDE

FREDERIC MISTRAU

(1830-1914)

*Euge, serve bone et fidelis ! Anem,
servidor bon e feau !*

(S. MATH., XXV, 21.)

MONSÉNHERS¹,
DAUNAS E MÈSTES²,
MONS FRAIS,

Amassats qu'èm, ací, dens la Glèisa-Mair deus Jòcs-Floraus de Tolosa, au ras deu tombèu de Dauna Clamença e de Godolin, davant dus avesques que son la glòri de dus parçans deu Mejor, Lengadòc e Gasconha, pr'amor que lo Mèste en pè deu Felibritge, lo Rei de Provença, lo Pair de la Patria, lo gran Mistrau de Malhana, qu'es mòrt !

E n'es pas pr'amor de pas aver trobat ací boca e paraula florida ende hèr aunor au mèste defunt que m'avetz hèit vènguer, a jo, de delà los tepèrs de l'Armanhac. No, sigur. N'es pas pr'amor de pas aver entenut pro de planhs en tèrra vòsta que m'avetz mandat de portar ací los planhs de la tèrra mia. No, tanpauc. Qu'es mes lèu – au mens que m'ac pensi ! – entà que los dus país bessons de Lengadoc e de Gasconha se viren a massa decap au tombèu deu poèta e hasquen enténer, cap clin e la man dens la man, com los ploraires de bèth tems a, lo medish planh e la medisha pregària.

Çò que se pòt díser d'un òme coma lo qui veng de morir que cab en un mòt : « Que'u cresetz mòrt, e qu'es viu ! » E que seré pro. Mes quan l'an tant conegut e quan l'an tant vist, dòl com lo nòste qu'es dòl devisaire.

¹ Mnhèr GERMAIN, arquevesque de Tolosa, sortit de Bèucaire (Lengadoc), e Mnhèr CEZERAC, avesque de Cahors, sortit de Caussens (Gasconha).

² Los de l'*Amna Latina* (associacion).

Que i a dens lo parlar d'entà nos auts un mòt rale, un mòt de reproèr e de bandièra, un mòt sortit deu latin « fides », lo mòt qui èi botat suu portalet d'aqueste devis, lo mòt « feau », « fidelis ». Aquet mòt que va coma nat au Malhanenc. De Mistrau que pòden díser en tota vertat qu'es estat feau : feau a la Tèrra, feau a Diu. E Diu e la Tèrra que l'an hèit las tornas.

I

Qu'èi dit feau a la Tèrra.

Ende quantes n'i a, mons frairs, la Tèrra qu'es quaucom de mut e de mòrt ! Qu'es pr'aquò viva e devisaira, la Tèrra. E de tot temps a que n'es estada.

Quan los òmes de pr'ací n'èran pas que sauvatges ; quan hasèvan pas d'un cap a l'aute d'aqueste país qu'un galop de chivau, qu'es era qu'avoc la votz pro hòrta o pro amigalhaira end'us arrestar. *Là-bas*, deu costat de la montanha, que's caperava d'èrba e que disèva : « Uèra l'aiga, mic, uèra un prat, uèra un plec darrèr un arròc ; hè-t ací l'ostau ! ». Dens la plana, pas bien loi de la Garona, que hasèva cabelhar ua garba de blat dens la darrèra peada d'un chivau de batalha : « Ací pan, lo men amic ; arresta't ací dambe ta hemna e los mainatges, e viu tranquile ! » E qu'èra pro, après aquò, qu'i vengosse un avesque o un monge, qu'omprejèsse aquera Tèrra dambe la Crotz deu Bon Diu e qu'i jitèsse quauques mòts d'Avanjèli, entà la hè-lo aimar e florir !

Qu'a devisat la Tèrra. E que devisa enqüera. La Tèrra de pr'ací, la Tèrra nòsta que son los bòscs de cassos : e los aubres que son devisaires pr'amor que van pregond e que montan haut. Qu'es la vinha, que capèra de sharments còstas e planas e que da lo vin a la taula de l'òme e lo vin a l'autar de Diu : e la vinha que devisa tanben. Qu'es lo camp de blat que baisha lo cap quan boha lo vent e que se bota a cantar la cançon deu pan au mes de julh, quan arraja lo sorelh deu qui a hèit lo blat e lo pan. Qu'es lo cèu emblurat lo jorn, conhit d'estelas la nèit ; qu'es la tèrra, qu'empara l'ostau de la familha, lo brèç deus nenets e la caisha deus mòrts ; qu'es la Tèrra polida, la Tèrra mejornala, la Tèrra arrisenta e la Tèrra seriosa, la Tèrra deus mòrts e la Tèrra deus vius. Et tot aquò que devisa. Que parla de plasers e de penas, de vita e de mòrt, de Passat e d'Avénguer, de l'òme e de Diu !

Atau que l'anava véser, la Tèrra, lo petit Mistralet quan daubriscoc peu prumèr còp, un 8 de seteme, au Mas deu Jutge, sons oelhòts a la lutz. O Malhana ! O Tèrra-Mair ! Loi, decap au mejor qu'es la montanheta de las Alpillhas, murralha de pèira caperada de higuèrs e d'olivèrs, on bronzinan las cigalas ; decap au sorelh cochat, lo Ròse que cort en.holiat com un chivau de Camarga ; pertot que son los camps de blat, los casaus, los ostaus que human, las vielhas bastissas romanas que hèn taca blonda o negra suu cèu ; e, temps per temps, lo vent de Provença, lo mistrau, que boha, que brama, que plega lo ridèu deus ciprès. E n'ei pas tot. Peus camps, peus prats, suus camins blancs de povèra, dalhaires e segaires, carretèrs e pastors que contan, que cantan, que devisan, que hèn, de pair en hilh, los gèstes deus ancients ! O Tèrra de Malhana, b'ès-tu devisaira !

Mistrau, e vesoc atau d'un solèt còp la Tèrra-Mair ? Non disi. Mes, au sigur, n'avèva pas enqüera vint ans, e la Tèrra que l'èra entrada tota viva dens los oelhs, dens lo cap e dens lo còr. L'escòla prumèra, que tua la Tèrra en tantes caps, la deishèc en eth tota sancèra ; lo colètge, que l'embruma mes d'un còp e ne hè tèrra de libes, tèrra freda, tèrra mòrta, que la deishèc clara davant sons oelhs com n'èra demorada la tèrra deus Grecs dens los oelhs d'Omèra e la tèrra deus Latins dens los oelhs de Vergili ; las granas escòlas e las granas vilas, que la hèn desbrembar de tantes e a tantes que la hèn parir dromilhosa e avejaira, que la deishèn esberida e ualharda dens lo còr de son hilh feau. E quan tornèc d'Ais, abocat, capable de plaitèjar com un aute, e que son sènher-pair lo digoc suu solh deu mas de Malhana : « Ara, mon bèu, ieu, ai fa ço que devièu... Ne sabes força mai que m'en an après. A tu de chausir : te laisse libre.

– Gramaci ! » digoc Mistrau.

E que causiscoc la Tèrra.

Atau que's gahèc au trabalh. E quina prètzhèit ! Mòrts que disèvan a son entorn los mòts de la lenga-mair. Desempus cinc cents ans e mes, aquera lenga mejornala qu'èra lenga de praubalha, despilhondrada, embastardida de mòts francimans, hontosa de parir ! Vint ans que cerquèc Mistrau, coma cèrquen los monges, d'un cap deu Mejor a l'aute cap, e quan avoc crierat e cernut cada mòt que botèc, en 1878, dens lo davantau de la « Comtessa³ » lo libe tan bien nomentat *Lo Tresor deu Felibrige*.

Mòrta que disèvan l'amna de la Patria. Que la cerquèc. E a vint-e-nau ans qu'avèva revat, escrit e hèit parir *Mirèia*. Los « mas » provençaus, los pairs senhors e mèstes, las mairs e las hilhas santas e bèras, los dròlles drets e hòrts, los trabalhs, las hèstas, lo créser e l'aimar de tot un país, tot aquò, coma perleta dens l'anèth, qu'èra embarrat dens lo poemiòt qu'esmiraglava Lamartina, que nat paisan provençau n'a benlèu lejit, mes, se l'entén, qu'arrit, que pensa e que plora – ne responi ! – coma se tot çò qu'es la Tèrra, jòia e dòl, se dressava davant sons oelhs.

Mòrta que disèvan la poesia lirica deus Trobadors. Avetz lejit *Lis Isclas d'Or* e *Lis Olivadas* ? Digatz-me se i a, au siècle tretzenc, nat teishanèr de mòts que se posque acomparar en aqueth, e se nat poèta, per tant gran que sia, a cantat Diu, la Patria, l'Ostau com eth at a cantat, damb un pensar mes segur e un sens mes gran de çò que cau díser o díser pas !

Aimar la Tèrra end'eth tot sol, Mistrau que trobèc que n'èra pas pro. Que la voloc hè-la aimar en d'autes :

Ah ! se me sabièn entendre !

Ah ! se me volièn seguir !

Perqué hascoc aqueth cap-d'òbro, *Calendau*, senon entà ensenhar a cada Provençau l'istòri de son país, sigur, mes tanben entà-u hèr sajar deu tira-u de cadenas ? Perqué *Nèrta* e *La Rèina Jana*, senon entà cantar la « glòri deu Terraire » au temps on sèt papas hascon lo bèth d'Avinhon pendent cent ans ? Perqué *Lo Poèma deu Rose*, senon ende mustrar tot çò que la Tèrra-Mairana pòt portar de lutz

³ Ací la Provença ; referéncia a un poèma de Mistrau

e de vita a un país ? E se cau tot díser, perqué hascoc en 1903 çò qu'aperava *Li Festo Vièrginenco*, sonque entà hèr aimar dinca dens lo vestissi la figura ancièna de la patria ? Perqué botèc cent mila liuras a hèr lo *Museon Arlaten*, senon entà amassar dins aqueras siés crampas tot çò qu'avoc enventat la Provença entà vestir sas gens, entà hèr mes poliçada la vita e mes plasént l'ostau ? Ah ! sigur n'avèva pas besonh de hèr la pregària que hasèva botar ser la pèira de sa tomba :

*Non nobis, Domine, non nobis,
Sed nomini tuo et Provinciae nostrae
Da gloriam.*

Tot çò que pòt hèr un hilh feau ende sa Tèrra, Mistrau qu'at avèva hèit !

E çò que hasoc ende son país pertot qu'estèc comprès.

Cada tèrra encadenada que tenoc los braç decap au Rei de Provença entà que copèsse sas cadenas : Irlanda, Canada, Finlanda, Catalonha, Romania, Grèça, Polonha, Alsaça e Lorrèna, vielhas provincias de França, qu'avèn lejit e comprès *La Comtessa*.

La Tèrra n'es pas desbrembadera. Qu'a hèit las tornas a Mistrau.

Que'u dèc amics en son temps : Aubanèu, que se hascoc tròp de pèças paganas, escrivoc tanben aqueth cap-d'òbra *Lis Inocènt*, on ploran totas las mairs qu'an vist escotelar, sia com sia, sons mainatges ; A. Mathieu, aquera cigala ; los mèstes de Fontsegunha, sense contar aqueth Romanilha, lo mes gaujós deus Almanacaires, lo mes devociós deus parroquians de Sent-Agricol, de qui Mistrau s'estariva pas de contar la mòrt qu'estèc la mòrt d'un sant, e que lo gran monge deu Fetibritge, lo Pair Zabièr de Forbièras, podoc luanjar en glèisa coma un Pair de la Patria.

La Tèrra que'u dèc glòri, glòri a hèr desbondar un cap mens solide que non n'èra son cap : que rebirèn *Mirèia* en tota lenga ; los musicaires, los pintres, los obrèrs de la pèira, deu marbre e de l'aram lo portavan çò qu'avèn escultat o pintrat e ça-u disèvan : « Era atau, Mirèia ? E l'ei bien vista ? ». Que'u hascon, a eth, ua estatua avant n'estèssi mòrt, sus ua plaça de la vila d'Arle ; e tots, de ci, de la, dens las amassadas de monde, se levavan davant eth, coma hasèvan, bèth temps a, los Grècs e los Romans davant los Prèstes e davant los Anciens de la ciutat.

La Tèrra que'u dèc hilhs. Dinca quate vints ans e més, los vesoc de tot lo Mejor, los hilhs de son esprit, s'acaminar decap a Malhana, lo prosèi e lo poèmi a la man, entà-u demandar se podèva anar atau. Que'vse poirí nomentar tots, los qui ètz ací, que l'anavatz véser, ad eth que pensavatz, e d'eth que parlavatz com d'un Rei, lo capèth a la man.

Ah ! be vau donc la pena d'aimar la Tèrra ! E quina leçon sort tota viva de la vita e de la mòrt d'aqueth òme que voloc viver e hèr son darrèr badalh ser la Tèrra on èra nechut !

Mes, qu'i pensi en acabar la prumèra part de mon devis. Perqué tant vantar dens ua glèisa aqueth aimador de la Tèrra ? Me soi pas, jo, trompat d'endret ? Nani. La Santa Glèisa de Diu qu'a de tot temps aimat la Tèrra pr'amor que'u sap ua vertut.

Que la sap presicaira e de bon conselh : que's bremba qu'emparèc lo brèç e la Crotz de son Mèste ; qu'i son las cenes e qu'i volatejan las amnas deus mòrts. Qu'es pr'amor d'aquò que los avesques son estats tostemp *defensores terrae e civitatis* ; que los monges an tostemp volut ténguer lo calam e l'arai. E quan un caperan d'auei troba un paisan, mes qu'a un òme de la vila que s'en i va decap ; que teng mes longtemps sas mans bravas e valentas dens sas mans consacradas ; e que quan ne troba un que la canta e que l'aima, coma la cantèc e l'aimèc Mistrau, que-s bremba de son San Crist que s'acomparèc a tant de causas de la Tèrra, au camin, *ego sum via*, a l'aiga viva, *fons aquae salientis*, a la soca de la vit, *ego sum vitis*, au pan de la vita, *ego sum panis* ; deu Gran Majorau que cantèc, dens ua paraula que passarà pas jamès, los liris deus camps que non teishen ni non hilan e qu'an pelha mes bèra que pelha de rei !

II

Euge, serve bone et fidelis ! Mistrau qu'estèc feau a la Tèrra, qu'estèc tanben feau a Diu.

Quan seré pas estat feau qu'a la Tèrra, Mistrau que seré estat gran. Sigur. Mes a son òbra qu'auré mancat quaucom. Ne seré estat d'èra – benlèu au cap de centenats d'annadas, non disi ! – çò que n'es de las pèiras paganas d'Arle, de Nime, d'Aurenja o de Martras-Tolosana : pèiras mòrtas, pèiras de museon, que las espian esmiraglats, mes qu'an perdut son sens quan s'an perdut l'idèa que las hasèva víver entà tota ua civilisacion e entà tot un pòple. Mistrau que compregoc, a la prumèra òra de sa vita, que, nechut Provençau e catolic, dens un país omprejat pendent siècles e siècles per las Crotz de tantes cloquèrs, amarat d'Avanjèli pendent trenta generacions e mes, non podèva pas estar un pagan ajunlat davant la Venus d'Arle, ni un Araba, ni un Aubijés, enqüera que la Provença estèsse estada aubijesa, moresca e pagana. L'artiste qu'èra en admiracion davant las pèiras e los marbres grècs e romans e que se hasèva hèr un tombèu semblat mes lèu en un temple pagan qu'en ua capèra. Mes lo crestian, per dessus la pèira trabalhada a la vielha moda, que hascoc botar ua Crotz e lo nom de Diu.

Òc ben. Qu'es estat feau a Diu !

E uatz ací com tot aquò s'es acapsat.

Que neish dens un ostau de paisans. Mes quins paisans ! E quin ostau ! Lo pair, com ac dirà mes tard Mistrau, qu'es un òme de l'ancien temps, un hilh dret e hòrt de la Tèrra Mairana que mia son mas com un rei son reiaume, que segna lo blat suu sòu e lo pan en taula, que dit la pregària en familha, lejis l'avanjèli a sas gens, e hèr « calenda⁴ » com ac hasevan de tot temps a dens lo país deu Comtat e de la Crau. Sa mair qu'es ua hemna com las de la Bibla, brava e valenta, debociosa « i Santa », potonejaira e cançonejaira coma totas las mairs, que hè profiter l'ostau dens la crenta de Diu e deu sénher-pair.

⁴ Las Calendas qu'èran, en Provença, las amassadas de clergues entà conferir sus los dévers religiós e fixar los exercicis de pietat e los diés de hèstas. Ací. Hèr calenda : celebrar Nadau.

Aquí, sense comptar fòrças causas qui avèn dit, Mistrau qu'aprén a conéguer los sants e las devociions deu país provençau : Nosta-Dama de Graci, qu'es la dauna e la senhorèssa ; S. Gènt⁵, lo sant de la Durança que guarís tota malausia ; S. Aloi, patron deus mas ; S. Benezet, que bastís los ponts ; S. Estella, que benasirà la lenga-mair ; S. Marta, la Tarasconenca ; Sta Matalena, la pecadora ; S. Lazaro, que tornèc viu ; S. Trefume, lo presicaire ; S. Cesari, S. Sifrèn e tant d'outes ! Qu'entén a parlar de d'ora de Sta Matalena que moriscoc de tant plorar a la Santa-Bauma ; de Josèp d'Armatia, l'enterraire deu Sant Grist, que portèc lo calici de la Passion aus Baus, e deu Rei Mage Baltazar que n'estèc lo prumèr prince ; de las Santas-Maria e de sa serventa Sta Sara, que vengon en Provença dens ua nau sense vela ni rama ; e deus Aliscamps, lo cementèri de qui la Tèrra benasida peu Bon Diu en persona e hasèva de cada mòrt un sant deu Paradis ! De petit enlà, que prèga aqueths sants e santas, que va véser sas glèisas o sas capèras, que va en pelerinatge demanda-us la santat. Deus gèstes deus pelegrins e deus mòts bordats ser sas bandièras que-s plea los oelhs coma hè un mainatge. L'amna amarada de tot aquò qu'entra dens la vita, pas mes devociós que nat aute Provençau de son temps, sigur, mes pro tocat de la Poesia religiosa, pr'aquò, entà sajar, qu'an l'i gahèc Romanilha, son joén calam ser un Psaume de la Penitenci ; entà téisher Nadaus avant de téisher los poèmis de las *Isclò d'Or* ; entà hèr *La comunion di Sant* un an avant *Mirèia*.

Que vò aquò díser ? Au sigur, Mistrau n'a pas hèit sonque poèmis religiós ; n'a pas hèit sonque Nadaus o Psaumes de Penitenci ; n'a pas cantat sonque Diu e la religion. N'es pas estat tanpauc l'òme que gaha lo calam entà defènder son créser, entà escrìver, coma hascoc Romanilha, l'article deu jornal o la brocadura nhacanta *Li Capelan* : Diu que l'avèva dat alas, l'avèva pas dat úrpas ! Dens son *Discors e Dicha* n'a pas presicat, coma hasèvan d'outes en son temps, e n'a pas dit : « Que soi catolic ! ». Mes qu'a probat que n'èra, e qu'a teishut d'umanitat e de religion coma digun avant eth, mèma Lamartina, los màgers saunèis qu'un òme posque hèr.

E donc, quan lo nom de Diu lo venguèva a l'esprit, ne cassava pas aqueth nom de sa pensado ni de son poèmi, e que poirén hèr lo mes bèth deus libes mistics arrén que dambe ço qu'a eth dit ser Diu. Lo San Crist n'estèc pas entà eth coma entà d'outes un Crist d'artiste : lo Mainatjòt de Nadau, fredolic e menudet, que balha rimas polidetas aus poètas e carn prestida d'arròsas e de lisis aus pintres ; ni lo Presicaire blond que camina ser las rotas en tot díser paraulas de mèu ; ni lo Martirisat deu Calvari mòrt per ua idèa com Socrata. Nani. Lo Crist de Mistrau qu'èra lo Diu vertadèr deus catolics, lo de qui son pair, Francés Mistrau, lejissèva hoelha per hoelha l'avanjèli au Mas deu Jutge, lo qui disèva la mèssa aus Aliscamps, lo qui cantèc a *La raça latina*⁶ a las hèstas montpelhierencas :

*Aubora-te vèas l'esperança,
Afrairo-te sota la Crotz !*

E la Vièrjas n'estèc pas entad eth Vièrjas de pintres o de poètas, Vièrjas de la Cadièra, Vièrjas de l'Arrasim : qu'estèc Vièrjas de catolic, vertadera Mair de Diu e Immaculada, quan calóc. E atau de tot. La vita, la vita-vitanta n'es pas entà eth la vita pagana, la qui va de flor en flor, de plasers en plasers, la qui's deisha anar au

⁵ Ermita provençau

⁶ Raça coma sens de linhatge, movement anti-centralisme

vent que boha coma l'ala deu parpalhon ; – mes la vita seriosa, valenta e de bon empléc, la vita conquistaira de ço de Bon e de ço de Bèth coma la de *Calendau*.

E la mòrt n'es pas, dens sons poèmis, l'acabaira, mes l'acomençaira : que tira de penas e de cadenas l'amna santeta de la qui debara

... en beissant lis iue

Dis escalié de Sant Trefume ;

que va a l'endavant de l'amna aimadora e desolada de Mirèia que las santas s'emportan immortala au Paradis ; e que hè polit arcoèlh en aquera Antonieta de Beaucaire mòrta dins sa flor de joenessa e d'esprit, e a qui Mistrau disèva dens un superbe planh :

De la pensada crearella

Per tu se desforrella

La santa escuritat :

E veses la fonsor dis auti meravilha,

E dins ton raive d'or plus degun te reviha,

Car tènes plenament l'eterna veritat !

Au sigur, s'ac cau tot d'iser, crums e pericles que passèn suu cap e suu còr deu Poèta : quines son los qui an pas conegut las brumassas e entenut la periglèra au temps qui èm⁷ ? Mes n'es pas vertat que Mistrau sia jamès demorat davant lo pòrge de la glèisa. Qu'ei tostemp entrat. Que s'es ajunlat. Qu'a pregat Diu.

E tanben au servidor feau Diu qu'a hèit las tornas.

Qu'avèva dit un còp : « Provençau e catolic ! » En d'autes – que s'es vist ! – aqueth crit qu'auré hèit tòrt. Pas a eth. Qu'an prés Mistrau com èra. Que l'an trobat gran. Estèsse com estèsse l'esprit deu prosèi o deu poèmi, cada hoelha qu'èra sacrada, e los òmes de tot país e de tot créser qu'ac lejissèvan astant vau d'iser ajunlats. Diu qu'aplaniva atau tot camin davant los pès d'aqueth òme qui avèva volut hèr tant gloriós e tant gran.

Qu'a viscut quate-vints ans – com un patriarca ! – e longa vita qu'es gràcia de Diu. Quan passava : « Lo bèth vielh ! » ça disèvan las gens. Qu'avèn vist caps de vielhs pérder sa corona, bocas de vielhs quequerejar coma bocas de mainatjes : Mistrau, dinca la fin, qu'estèc lo mèste de sa pensada e de sa paraula. De qu'estèn aucupadas sas darrèras annadas ? De sa tomba, d'ua campana e coma disèva, eth, « d'un bèu Bon Diéu ». Sa tomba, Diu que'u dèc lo temps de se la hèr com la voloc e que-s reservèc sulament l'òra de l'i barrolhar deguens ; sa campana, que sabètz ço que n'estèc : la hilhòla que sonèc l'agonia e l'enterrament de son bèth pairin ; e son bèth Bon Diu, qui s'en èra anat crompar en Avignon, e que mustrava a sons amics coma lo qui seré a la bona plaça dens son ostau, qu'estenoc suus braç suu praube mòrt, au costat de l'aiga segnada e deu cièrge benasit.

Diu n'avèva pas acabat sas tornas à l'òme feau.

Quan es estat mòrt la santa Glèisa qu'a hèit son planh devant la caisha ; que l'a dat encens com aus autes ; que l'a cantat com aus autes lo *Dies irae* e lo *Libera*.

⁷ Allusion a la guèrra qui sordeish

Mes qu'a hèit mes enqüera. Lo Papa de Roma que l'avèva mandat, un còp, letra escriuta de sa man, *carissimo filio*. Los avesques deu Mejor qu'an pres la capa e la mitre de dòl com quan moreish quauqu'un deus màgers : lo d'Ais qu'es anat a Malhana ; lo de Montpelhièr e lo de Perpignan que l'an plorat e benasit en tèrra montpelhierenca ; e vos aus, Monsenhèrs, que l'avetz portat, dens ua glèisa qu'avèva cantat, las aunors de la glèisa de Tolosa e de la glèisa de Cahòrs, *Benedictus Deus in magnificentia !*

Lo 25 de mars, quan Mistrau èra pròche de morir, que virèc los oelhs decap au cèu en tot díser : *Li santo ! Li santo !* Que vesoc benlèu, en aqueth moment on Diu barra los oelhs de l'òme a la lutz d'aqueste monde e los enlaira decap a la gran lutz deu Cèu, que vesoc las santas Marias de Provença que'u venguèvan a l'endavant com èran vengudas a l'endavant de Mirèia.

Lo Mèste podoc pas acabar la pregària. Ende son amna pietadosa, aimadora, sòr de la nosta, e que volateja, au sigur, dens aquesta glèisa de Nosta Dama La Daurada, dens aquesta vila de Tolosa, qui aperava un còp « La Vila Santa », disèn la pregària qui sajèc, eth, de díser avant de morir :

O bèlli santa, senhoressa
De la planura d'amaressa,
Clafissètz, quand vos plai, de pèis nosti fielat !
Mai a [son amna] pecadoira,
Qu'a vosta pòrta se doloira,
O blanqui flor de la sansoira,
S'es de pas que ié fau, de pas emplissètz la !

Amen.